

Inhoudsopgave

1	Inleiding	2
2	Doel en toepassingsgebied	2
3	Definities en omschrijvingen	2
4	Normelement	2
5	Procesverantwoordelijken	2
6	Arbozorg	3
6.1	Hygiëne op de werkplek	3
6.2	Infectiepreventie, risico's en vaccinatie	4
6.3	Periodiek medisch onderzoek	4
6.4	Biologische monitoring	4
6.5	Zwangerschap	4
6.6	Jeugdigen	4
6.7	Houding en gedrag	5
6.8	Gezonde werkhouding	6
7	Arbo risico's	6
7.1	RI&E	6
7.2	Chemicaliën en gevaarlijke stoffen	7
7.3	Registratie gevaarlijke en CMR-stoffen	9
7.4	Veilig werken met gevaarlijke stoffen	9
7.5	Opslag van gevaarlijke stoffen en gassen	9
7.6	Biologische risico's en biologische agentia	10
7.7	Radioactieve bronnen	11
7.8	Struikelen, uitglijden en vallen	12
7.9	Veiligheid	12
7.10	Veilig werken op het laboratorium	13
7.11	Veilig werken in het veld	15
8	Calamiteiten en BHV	15
8.1	Registratie (bijna)ongevallen	15
8.2	Meldingsplichtig arbeidsongeval	15
9	Beheer onderhoud en inspectie	16
10	Voorlichting en onderricht	16
11	Werkinstructies	16
12	Formulieren	16
13	Wijzigingen t.o.v. vorige versie	16
14	Literatuur	16

1 Inleiding

AQUON draagt zorg voor een veilige- en gezonde werkomgeving en goede arbeidsomstandigheden op het gebied van welzijn en gezondheid van de medewerkers. De gezondheidstoestand van de medewerkers van AQUON wordt bewaakt en bevorderd. Om gezondheidsrisico's te beheersen is het van belang om deze in kaart te brengen en te beschrijven.

2 Doel en toepassingsgebied

Dit document beschrijft de uitvoering van het AQUON arbobeleid en zorgmanagement en voortvloeiend uit Wet- en regelgeving.

3 Definities en omschrijvingen

ADR	Accord européen relatif au transport international des marchandises Dangereuses par Route
BHV	BedrijfsHulpVerlening
BOF	Bijna Ongevallen formulier
CMR	Kankerverwekkende, Mutagene en Reproductie toxische stoffen
EU	Europese Unie
ECD	Electron Capture Detector
GHS	Globally Harmonised System
H-zinnen	Hazard-statement (gevaarsaanduiding)
kg	Klein gevaarlijk afval
MAC-waarde	de Maximaal Aanvaarde Concentratie van een stof in lucht [ppm] of [mg/m ³]. (Dit is de maximale concentratie van stof in een ruimte die nog geen gevaar oplevert).
MSDS	Material safety Data Sheet
P-zinnen	Precautionary statement (voorzorgsmaatregelen)
PBM	Persoonlijke Beschermings Middelen
PMO	Periodiek Medisch Onderzoek
REACH	Registratie, Evaluatie, Autorisatie en restricties van Chemische stoffen
RI&E	Risico Inventarisatie en Evaluatie
VGWM	Veiligheid, Gezondheid, Welzijn, Milieu
VIB	Veiligheidsinformatieblad
VLG	Regeling Vervoer over Land van Gevaarlijke stoffen
WVGS	Wet vervoer gevaarlijke stoffen

4 Normelement

N.v.t.

5 Procesverantwoordelijken

Veiligheid, gezondheid en welzijn (VGW) is de verantwoordelijkheid van de werkgever in samenwerking met de werknemers. Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden in het proces voor diverse functionarissen staan hieronder vermeld.

Teammanagers zijn belast met:

- Opstellen van gedragsregels ten aanzien van veilig werken;
- Het geven van voorlichting, houden van toezicht op de toepassing en naleving van het veiligheid- en gezondheidsbeleid.

Iedere medewerker is verplicht zich te informeren omtrent gedrags- en veiligheidsregels en zorg te dragen voor eigen veiligheid en gezondheid en die van collega's.

De KAM-coördinator is verantwoordelijk voor het opstellen, uitvoeren en onderhouden van beleid t.a.v. Arbo, gezondheid, welzijn en veiligheid.

Preventiemedewerkers adviseren over de VGWM thema's. Volgens de Arbowet [14.1] heeft de preventiemedewerker als taak te adviseren aan en samen te werken met de Bedrijfsarts en andere arbodienstverleners. De preventiemedewerker speelt een actieve rol bij:

- a. Meewerken aan het verrichten en opstellen van een RI&E;
- b. Adviseren aan en samenwerken met de ondernemingsraad;
- c. Uitvoeren van maatregelen, of daaraan meewerken.

Toelichting ten aanzien van preventiemedewerkers:

- a. De ernst van een situatie binnen het bedrijf wordt berekend aan de hand van formule: $\text{Risico} = \text{blootstelling} \times \text{waarschijnlijkheid} \times \text{effect}$. Elke situatie wordt gewaardeerd met een bepaalde score. De uitkomst is bepalend en geeft de prioriteit van het risico aan;
- b. De Ondernemingsraad heeft een aantal taken bij het invullen van het arbobeleid; benoeming van de persoon en de positie van de preventiemedewerker in de organisatie vindt met instemming van de OR plaats;
- c. Na het stellen van prioriteiten moet een plan van aanpak gemaakt worden. Bij het plan van aanpak heeft de preventiemedewerker verschillende rollen:
 - Aanspreken van en luisteren naar medewerkers en leidinggevende inzake aard en ernst van het risico;
 - Samen met anderen zoeken naar juiste maatregelen om het probleem op te lossen;
 - Bewaken van de uitvoering van de maatregelen;
 - Geven van voorlichting over risico's, samen met de leidinggevende;
 - Eventueel zoeken naar PBM, samen met inkoop.

6 Arbozorg

Goede zorg voor de arbeidsomstandigheden binnen AQUON zorgt ervoor dat de medewerkers veilig, gezond en gemotiveerd kunnen werken. Als medewerkers onder goede arbeidsomstandigheden werken dan kan daarmee voorkomen worden dat werknemers ziek of arbeidsongeschikt worden.

Binnen de arbozorg zijn via wet- en regelgeving een aantal verplichte onderdelen te benoemen. Een van de verplichte onderdelen is het opstellen van een risico- inventarisatie en evaluatie (RI&E). Daaruit vloeit het vaststellen van een plan van aanpak bij gezondheidsrisico's. Een ander verplicht onderdeel is om de medewerkers goed voor te lichten over de risico's. Daarnaast is de werkgever ook verplicht om periodiek een preventief medisch onderzoek (PMO) aan te bieden. En bij blootstelling aan gevaarlijke stoffen dient de werkgever een blootstellingsbeoordeling, bijvoorbeeld middels biologische monitoring, uit te voeren.

Belangrijke stelregel van AQUON is, voor het toepassen van arbozorgbeleid om gebruik te maken van drie hieronder genoemde principes:

1. Hanteren van arbeid hygiënische strategie: volgorde van maatregelen om gevaren weg te nemen en risico's te beperken:
 - a. bestrijding aan de bron;
 - b. afscherming van de bron;
 - c. aanpassing van de omgeving;
 - d. afscherming van de mens;
 - e. persoonlijke bescherming.
2. Stand van de wetenschap en professionele dienstverlening in de gaten houden:
Streven naar de maatschappelijke norm
3. Hanteer het redelijkerwijs principe (In de Arbowet in algemene zin genoemd bij de verplichting voor de werkgever om het werk zodanig te organiseren dat daarvan geen nadelige invloed uitgaat op de veiligheid en de gezondheid van de werknemer. Geldt ook bij de arbeidshygiënische strategie: als voorkómen van het gevaar redelijkerwijs niet kan, dan dienen de gevaren te worden beperkt.)

6.1 Hygiëne op de werkplek

Bij het uitvoeren van werkzaamheden op het laboratorium en in het veld kunnen er risico's optreden voor de veiligheid en gezondheid. Naast allerlei chemische stoffen kunnen er in afvalwater voor de mens schadelijke ziektekiemen voorkomen. Daarnaast zijn bijvoorbeeld de toetsenborden op de flexplekken vaak ook bronnen van ziektekiemen. Een goede persoonlijke hygiëne, zoals regelmatig handen wassen, draagt bij aan de gezondheid van de medewerkers.

Algemene lab- en hygiëne regels op de werkplek binnen AQUON staan beschreven in document WI 001
Algemene laboratorium en hygiëne regels

6.2 Infectiepreventie, risico's en vaccinatie

Een beroeps gebonden gezondheidsrisico, voor met name de veld- en lab medewerkers is de blootstelling aan biologische agentia.

AQUON stelt aan werknemers die blootgesteld kunnen worden aan biologische agentia ter bescherming doeltreffende vaccins ter beschikking. Vaccinatie is een vorm van ziektepreventie en gebeurt alleen op vrijwillige basis. In niet alle gevallen is het mogelijk om tegen bepaalde risico's en ziekten te vaccineren. Zie document WI 003 Biologische agentia, infectierisico's en vaccinaties

6.3 Periodiek medisch onderzoek

Medewerkers die blootgesteld worden aan gevaarlijke stoffen en biologische agentia wordt periodiek een PMO aangeboden bestaande uit de volgende twee onderdelen:

1. Een vragenlijst waaruit informatie gehaald kan worden over risico's van het werken met CMR en biologische agentia en gezondheid.
 2. Een fysiek onderzoek waarbij gekeken kan worden naar bloeddruk, gehoortest en longfunctie.
- Naast het PMO kan de medewerker tussentijds medisch onderzoek krijgen als bijvoorbeeld blijkt dat de werknemer een infectie of ziekte heeft opgelopen na blootstelling aan biologische agentia.

6.4 Biologische monitoring

Met biologische monitoring wordt bekeken of er blootstelling aan gevaarlijke stoffen heeft plaatsgevonden. De biologische monitoring heeft tot doel:

- Preventie van arbeidsgebonden aandoeningen door chemische stoffen
- Bewaking en bevordering van de gezondheid
- Bewaken en verbeteren van arbeidshygiëne

Een manier om inzicht te krijgen in de blootstelling van een medewerker aan een gevaarlijke stof is om in het lichaam van de blootgestelde medewerker te bepalen hoeveel van de gevaarlijke stof aanwezig is. Biologische monitoring bestaat uit het screenen van urine en/ of bloed op de aanwezigheid van risicofactoren.

In de laboratoria van AQUON wordt op de verschillende locaties met verschillende stoffen gewerkt. Er wordt onder andere gewerkt met zware metalen, vluchtige oplosmiddelen en PAK's. Giftige stoffen die bekend zijn vanwege de ernstige gezondheidsrisico's zoals aandoeningen van het zenuwstelsel, de luchtwegen en nieraandoeningen.

Naast de medewerkers op de labs staan in het veld de medewerkers dagelijks bloot aan (afval-)water dat al dan niet verontreinigd kan zijn met gevaarlijke stoffen.

6.5 Zwangerschap

Voor zwangere medewerkers en medewerkers tijdens de lactatieperiode gelden bij AQUON aanvullende maatregelen. Tijdens een zwangerschap kunnen bepaalde risico's namelijk leiden tot schade aan het ongeboren kind. Maar ook verandert de belastbaarheid van de zwangere vrouw zelf doordat de stofwisseling, ademhaling en bloedsomloop veranderen.

Om een goede bescherming en veilige en gezonde werkplek te blijven behouden zal de zwangere medewerker een aantal regels in acht moeten nemen om risico's te beperken die betrekking hebben op bijvoorbeeld, het werken met gevaarlijke en CMR-chemicaliën, biologische agentia en fysieke belasting, zie document WI 004 Instructie veilig werken tijdens zwangerschap en lactatie

6.6 Jeugdigen

Jongere werknemers of stagiaires tot en met 18 jaar worden gezien als een bijzondere categorie werknemers. Jongere werknemers hebben vaak een geringer besef van gevaren, verantwoordelijkheden en geringe ervaring in een werksituatie. Daardoor hebben jongeren een grotere kans op ongevallen. Om een goede bescherming en een veilige en gezonde werkplek te blijven behouden zal de jongere werknemer een aantal regels in acht moeten nemen om risico's te beperken die betrekking hebben op bijvoorbeeld, het werken met gevaarlijke en CMR-chemicaliën, biologische agentia en fysieke belasting, zie document WI 005 Instructie veilig werken jeugdige werknemers

6.7 Houding en gedrag

6.7.1 Houding en gedrag

Collega's halen vaak geintjes met elkaar uit en het werkritme wordt regelmatig afgewisseld met een leuke grap. Gelukkig maar, want het is goed voor de werksfeer waardoor je met plezier naar je werk gaat. Het is echter een stuk minder leuk als de grappenmakers zich voortdurend richten op één persoon. Als een medewerker hier dan hinder van ondervindt is er sprake van ongewenst gedrag en ongewenste omgangsvormen. Dit gedrag is te onderscheiden in vier categorieën:

- Pesten en treiteren
- Seksuele intimidatie
- Agressie en geweld
- Discriminatie

AQUON medewerkers die zich slachtoffer voelen van ongewenst gedrag kunnen hiermee terecht bij hun teammanager maar vinden ook een luisterend oor bij de vertrouwenspersoon.

6.7.2 Agressie en geweld in het veld

Naast ongewenste omgangsvormen van collega's kan je als medewerker te maken krijgen met agressie en geweld door derden oftewel publieksagressie. Monsternemers en hydrobiologen kunnen te maken krijgen met burgers die agressief gedrag vertonen in het veld. De medewerkers van de monsterontvangst kunnen te maken met agressieve klanten. Maar ook het secretariaat kan daaraan blootgesteld worden.

Belangrijk is dat de medewerker getraind wordt zodat hij/zij leert wat te doen bij ongewenst gedrag. Ongewenst gedrag is in 3 categorieën in te delen, zie tabel 1.

Tabel 1: Overzicht van agressie en geweld door derden

Categorieën van publieksagressie			
I	(non-) Verbale agressie	Beledigen	Schelden, dreigende opmerkingen maken, middelvinger opsteken, kwetsen, grieven, kleineren, uitingen via telefoon, brief, blog, mail, sms
		Vernederen	
		Smaad	
		Treiteren	
		Discrimineren	
		Seksuele intimidatie	
II	Persoonsgerichte agressie	Dreigen door houding, gebaar, of andersoortig gedrag	Op persoon gerichte dreiging waarbij aannemelijk is dat de dreiging zal worden uitgevoerd, openlijk dragen van een wapen (mes, pistool, gevaarlijke hond), tegenhouden van werkzaamheden, schennis van goede zeden, dreigen te schoppen, hinderen
		Bemoeilijken, onmogelijk maken of juist dwingen	
		Lokaalvredebreuk	
		Schennis der eerbaarheid	
		Pogingen tot schoppen, slaan of verwonden	
		Stalken	
III	Fysieke agressie	Mishandeling	Mishandelen, verwonden, schoppen, aanranden, beetpakken, spugen, ongewenst aanklampen, seksuele handtastelijkheden, fysiek vertrek verhinderen
		Verwonden, pijn veroorzaken	
		Aanranden	
		Beetpakken, duwen, trekken, slaan, gericht gooien, spugen	
		Wapengebruik	
		Vernielen	

- I Om een incident te voorkomen (bij vloeken, schelden, roepen, etc.), categorie I, wijs de betrokkene dan direct op het ongewenste gedrag. Ga dan daarna met het gesprek verder. Indien het ongewenste gedrag blijft, beëindig dan het gesprek na duidelijk

- aangegeven te hebben waarom én tevens bereidheid getoond te hebben om het gesprek opnieuw, op beschaaft wijze, aan te gaan
- II In het geval van persoonlijke bedreigingen, racistische en discriminerende taal, onder invloed van alcohol/ drugs, categorie I en II, dient het gesprek te worden beëindigd na vermelding waarom én tevens bereidheid getoond is om het gesprek opnieuw aan te gaan op een door de medewerker bepaald tijdstip. Meldt dit aan je leidinggevende en doe in overleg aangifte bij de politie.
 - III In geval van publieksagressie in categorie III, moet de ongewenste situatie beëindigd worden. De werknemer mag gepaste kracht gebruiken om zich te bevrijden. Van het incident wordt aangifte bij de politie gedaan

6.7.3 Gewenst gedrag

In de AQUON Bedrijfscode zijn de kernwaarden vastgelegd die de basis vormen voor het handelen van de organisatie en haar medewerkers. De bedrijfscode legt het beleid vast ten aanzien van professionaliteit, integriteit, onafhankelijkheid en geheimhouding en vertaalt dit naar concreet gewenst gedrag van leidinggevend en medewerkers.

6.8 Gezonde werkhouding

6.8.1 Beeldschermplek

Voor werkinstructie beeldschermwerk: zie document WI 006 Gezonde werkhouding

6.8.2 Laboratoriumtafel

Achter een laboratoriumtafel kan zowel staand als zittend worden gewerkt. Langdurig staan (langer dan 1 uur achter elkaar) belemmert de doorbloeding. Naast problemen met doorbloeding krijgen medewerkers, na langdurig staande werkzaamheden, opmerkelijk vaak last van rugklachten en klachten aan gewrichten, heup en knie. Volg de volgende richtlijnen:

- Probeer zoveel mogelijk werk achter de labtafel zittend uit te voeren;
- Wissel staand of zittend werken zoveel mogelijk af met lopend werk;
- Zorg ervoor dat het meubilair op de werkplek werken in diverse houdingen mogelijk maakt;
- Let op dat alle middelen binnen handbereik staan, beperk reikwijdte;
- Zorg voor voldoende voertruimte.

7 Arbo risico's

7.1 RI&E

Elk bedrijf met personeel moet (laten) onderzoeken of het werk gevaar kan opleveren of schade kan veroorzaken aan de gezondheid van de werknemers. Dit onderzoek heet een RI&E (Risico Inventarisatie en Evaluatie) en moet schriftelijk worden vastgelegd.

7.1.1 RI&E toetsen en opstellen plan van aanpak

De werkgever mag zijn RI&E zelf maken. Organisaties met meer dan 25 personen zijn bij wet verplicht dat de RI&E door een gecertificeerde arbodienst/deskundige getoetst wordt. Die kijkt of alle risico's op de lijst staan, of de situatie in het bedrijf goed is weergegeven, of de laatste normen en richtlijnen zijn gebruikt en adviseert bij het plan van aanpak. In het plan van aanpak moet de werkgever aangeven binnen welke termijn zijn bedrijf concrete maatregelen gaat nemen tegen de geïnventariseerde risico's, en wat deze maatregelen opleveren

7.1.2 Actueel houden

De RI&E moet altijd actueel zijn. Als de arbeidsomstandigheden in het bedrijf veranderen, moet ook de RI&E aangepast worden. Denk hierbij aan de inrichting van een nieuwe productielijn, uitbreiding van het dienstenpakket, een ingrijpende verbouwing of nieuwe taken voor de medewerkers.

7.1.3 Bespreken met het personeel

De ondernemingsraad heeft instemmingsrecht op het gebied van arbeidsomstandigheden.

7.2 Chemicaliën en gevaarlijke stoffen

Op alle locaties wordt met gevaarlijke stoffen gewerkt. Stoffen zijn gevaarlijk als de intrinsieke eigenschappen een gevaar voor de gezondheid of de veiligheid van werknemers kan opleveren. De intrinsieke eigenschappen van een stof blijken uit de “gevaarsindeling” van een stof volgens Europese stoffenregelgeving. Stoffen en mengsels worden in negen gevaarscategorieën ingedeeld volgens het nieuwe Globally Harmonised System (GHS).

Daarnaast is sinds enige jaren de EU Verordening REACH van kracht. REACH beschrijft de registratie, evaluatie, autorisatie en beperkingen van chemische stoffen waar bedrijven en overheden zich aan moeten houden. De risico's van gevaarlijke stoffen worden met dit beleid steeds inzichtelijker en deugdelijker. Voor het lab heeft dit beleid onder andere consequenties voor de etikettering van monsters en oplossingen, het samenstellen van werkplekinstructiekaarten en het registreren van CMR- stoffen.

Op de laboratoria van AQUON zijn stoffen met een milieu- en/ of gezondheidseffect ingedeeld in de volgende categorieën:

Bijtend en irriterend	Acute en lokale werking door branden in het weefsel (huid, ogen slijmvlies) Veelal zuren en basen
Acuut giftig en schadelijk	Systemische werking, stoffen die in het lichaam komen via ademhaling, de huid of door inslikken. Dan wordt het door het bloed opgenomen en verspreid richting organen Zoals methanol, blauwzuur en kwik
Giftig op een specifiek orgaan Sensibiliserend	Eenmalig contact leidt niet tot een effect, maar bij herhaalde blootstelling ontstaat overgevoeligheid. Bijvoorbeeld nikkel
CMR stoffen	Carcinogeen (kankerverwekkend): -Zoals ethanol en pesticiden -Stoffen die volgens verschillende mechanismen kanker kunnen veroorzaken in het lichaam Mutageen: -Veroorzaakt erfelijke genetische schade bij nog niet geboren kinderen. Stoffen kunnen erfelijk materiaal in de cel blijvend veranderen en kan tot de dood van een cel leiden Reprotoxisch: -Schadelijk effect op de voortplanting van mensen, schadelijk via borstvoeding, verminderde vruchtbaarheid van mensen, effect op het ongeboren kind Reprotoxisch: -Schadelijk effect op de voortplanting van mensen, schadelijk via borstvoeding, verminderde vruchtbaarheid van mensen, effect op het ongeboren kind
Neurotoxisch	Stoffen hebben effect op het functioneren van het zenuwstelsel.
Radioactief	Vluchtige organische stoffen -De inwerking van ioniserende straling kan onder bepaalde omstandigheden de gezondheid van de mens benadelen. Ter voorkoming van radioactieve besmetting zijn instructies vastgelegd en wordt jaarlijks een stralingsveiligheids-inspectie uitgevoerd ECD (voor instructie, zie: WI 011 Veilig werken met radioactieve bronnen)

In het calamiteitenplan AQUON is een overzicht gegeven van CMR-stoffen waarmee binnen AQUON wordt gewerkt.

7.2.1 Etikettering

Met de gegevens van een etiket worden de gevaren van een stof zichtbaar gemaakt. Voorheen bestond een etiket uit een oranje symbool en R- en S- zinnen. Deze etiketten worden vanaf 1 juni 2015 vervangen door de GHS- etikettering. Dan moet op het etiket naast de naam van de stof ook het GHS- symbool en H- en P- zinnen zichtbaar gemaakt zijn. H- zinnen (Hazard Statement) geven de gevaarsaanduiding weer; P- zinnen (Precautionary Statement) geven aanbevelingen voor het veilig gebruik van de stof. Neem de volgende richtlijnen in acht:

- Lees voor het gebruik van een gevaarlijke stof het etiket zorgvuldig door;
- Ga altijd de betekenis van het symbool en de H- en P- zinnen na.

Op het lab worden verdunningen, oplossingen en reagentia gemaakt. Ook dan moet de pot of fles van een correct etiket zijn voorzien. Op het werkpleketiket moet minimaal te zien zijn:

- Naam stof of mengsel
- Concentratie
- Aanmaakdatum
- Houdbaarheidsdatum
- Relevante gevaarlijke bestanddelen
- Gevaarsaanduiding

7.2.2 Pictogrammen

In de GHS- etikettering zijn negen categorieën te onderscheiden: zie tabel 2.

Tabel 2: GHS etikettering

GHS-klasse		GHS-pictogram	GHS-klasse		GHS-pictogram
E, Explosief	GHS 01		T, Acut giftig, oraal, dermaal of inhalatie	GHS 06	
F, Ontvlambaar	GHS 02		X, Irriterend, sensibiliserend, schadelijk	GHS 07	
O, Oxiderend	GHS 03		G, Lange termijn gezondheidsgevaarlijk, mutageen, geslachtsorganen, kankerverwekkend, voortplanting toxisch	GHS 08	
D, Gassen onder druk	GHS 04		N, Gevaarlijk voor het aquatische milieu	GHS 09	
C, Bijtend, corrosief	GHS 05				

7.2.3 Veiligheidsinformatiebladen

Alle gevaarlijke stoffen gaan vergezeld van een veiligheidsinformatieblad (VIB) of Material Safety Data Sheet (MSDS). Met behulp van de informatie van een etiket en het VIB kunnen de gevaars-eigenschappen van stoffen worden herkend.

Een database met veiligheidsinformatiebladen is te raadplegen via de volgende hyperlink [Y:\Algemeen\Veiligheidsinformatiebladen](#) of in Stoffenmanager.

7.3 Registratie gevaarlijke en CMR-stoffen

Van alle gevaarlijke- en CMR stoffen die schade aan de gezondheid kunnen veroorzaken moeten er een aantal gegevens worden bijgehouden. Naast registratie in Stoffenmanager is inventarisatie van de hoeveelheden waarmee gewerkt wordt nodig zodat de potentiële blootstelling aan CMR stoffen bepaald kan worden.

De belangrijkste CMR risicofactoren van de medewerkers zijn de mogelijke blootstelling aan:

- Zware metalen;
- Oplosmiddelen;
- PAK verbindingen;
- Vluchtige organische stoffen.

Jaarlijks dient er voor AQUON een inventarisatie van de gevaarlijke- en CMR stoffen gemaakt te worden om in kaart te brengen wie, waar en met welke hoeveelheden gewerkt wordt. In het overzicht is in ieder geval zichtbaar:

- Identiteit van de stof;
- Aard van de gevaren;
- Wijze van mogelijke blootstelling;
- Werkwijze waarbij blootstelling plaatsvindt;
- Wie er met welke stoffen werkt.

7.4 Veilig werken met gevaarlijke stoffen

Gevaarlijke stoffen kunnen op diverse manieren door het lichaam worden opgenomen, via:

- inademing;
- huidcontact;
- inslikken;
- oogcontact.

Bij gebrekkige arbeidshygiëne, bijvoorbeeld door te eten zonder de handen te wassen, kan de stof het lichaam binnenkomen. Het contact met een gevaarlijk stof wordt tot een minimum beperkt door het gebruik van geschikte veiligheidsmiddelen.

Daarnaast is het van belang om veilig te werken met stoffen. Het is dan ook noodzakelijk om de eigenschappen en gevaren te kennen. Meer achtergrond informatie is te vinden in de VIB (MSDS): zie 7.2.3

Ten alle tijden dient de medewerker op de hoogte te zijn van wanneer er explosieve, brandgevaarlijke of toxische stoffen gebruikt worden. Ook dient de medewerker te weten of er een explosief mengsel gevormd kan worden.

7.4.1 Gebruik van een zuurkast

Werk met gevaarlijke stoffen in een zuurkast. Voor het veilig werken in een zuurkast: zie document WI 009 Veilig werken in een zuurkast

7.4.2 Gebruik van koolstoffilters op afvalvaten

Afvalvaten, die in gebruik zijn voor de on-line opvang van afvalstromen uit specifieke apparatuur, dienen in de afsluitbare dop te worden voorzien van koolstoffilters, die halfjaarlijks vervangen worden. Een voorbeeld hiervan is de afvalstroom uit de apparatuur voor de bepaling van cyanide.

7.5 Opslag van gevaarlijke stoffen en gassen

7.5.1 Opslag van gevaarlijke stoffen

De opslag van gevaarlijke stoffen vindt plaats conform richtlijn PGS 15. De kern van deze regels is:

- De hoeveelheid van een opgeslagen stof op de werkplek dient zo klein mogelijk te zijn. Per ruimte zijn de hoeveelheden per stof vastgelegd
- Gevaarlijke stoffen worden uitsluitend bewaard in de daarvoor bedoelde emballage voorzien van het juiste etiket

- De opslagruimte of kast is voorzien van veiligheidssignalering, heeft een lekbak en is geventileerd door middel van een aansluiting op de buitenlucht
- Stoffen die met elkaar kunnen reageren worden gescheiden van elkaar (gecompartimenteerd) opgeslagen:

- Irriterende en corrosieve stoffen moeten worden opgeslagen in aparte kasten. Stoffen die met elkaar kunnen reageren (chloor en ammonia, zuren en basen) gescheiden van elkaar opslaan elk in eigen lekbakken;
- Zuren en basen in geventileerde ruimten: altijd kijken naar onverenigbare combinaties
- Oxiderende stoffen mogen niet opgeslagen worden in de buurt van organische stoffen vanwege explosiegevaar. Oxiderend gaat niet samen met brandgevaarlijke stoffen;
- CMR stoffen moeten worden opgeslagen in een veiligheidskast;
- Toxische stoffen kunnen ook in een veiligheidskast worden opgeslagen, zeer toxische stoffen kunnen worden opgeslagen in een apart deel van de kast;
- Brandgevaarlijke chemicaliën in minimaal 60 min zelfsluitende brandwerende veiligheidskasten. Kast is aangesloten op het centraal afzuigstelsel.

Bij opslag van vloeistoffen moet de kast voorzien zijn van ventilatie met afvoer op de buitenlucht. Voor vluchtige, brandgevaarlijke stoffen is dat extra belangrijk. Transporteer gevaarlijke chemicaliën intern in de oorspronkelijke verpakking of maak bij voorkeur gebruik van geschikte mandjes.

7.5.2 Opslag van gassen

Gassen zijn opgeslagen in hiervoor bestemde ruimten. Elke fles is voorzien van informatie over de inhoud van de fles. De gasflessen zijn met kettingen vastgezet. De gasleidingen zijn voorzien van naamsaanduidingen.

Het plaatsen of verwisselen van gasflessen wordt uitgevoerd door de handwartel los of vast te draaien. De instructie op de tank dient hierbij te worden uitgevoerd. Alleen geïnstrueerd personeel mag werken met de gasflessen.

7.6 Biologische risico's en biologische agentia

Biologische agentia zijn micro-organismen en andere dragers van plantaardige of dierlijke herkomst die bij blootstelling ernstige gezondheidsrisico's kunnen opleveren. Tot de gevolgen behoren diverse infectieziekten, toxische effecten, allergische reacties en kanker. Aan biologische agentia verbonden risico's komen in sterk uiteenlopende omstandigheden voor. In de praktijk leidt blootstelling veel vaker tot ziekte dan wordt gesignaleerd. Biologische agentia kunnen grofweg worden onderverdeeld in:

- Levende organismen of micro-organismen zoals:

- Bacteriën, virussen, schimmels en gisten;
- Prionen;
- Protozoën;
- Genetisch gemodificeerde organismen.

- Stoffen of structuren die afkomstig zijn van levende of dode organismen zoals:

- Toxinen van bacteriën;
- Mycotoxinen van schimmels;
- Glucanen.
- Allergenen

Met name de veld- en lab medewerkers staan bloot aan biologische agentia. Blootstelling aan biologische agentia vindt vrijwel zeker plaats bij werkzaamheden zoals:

- Werken in het veld, langs de oever;
- Werken in of met oppervlaktewater;
- Werken met afvalwater en rioolwater.

De medewerkers lopen door hun werkzaamheden de grootste risico's op infecties van:

- Difterie, tetanus en poliomyelitis (DTP);
- Hepatitis A en B;
- Borrelia, ziekte van Lyme door een tekenbeet;
- Toxinen van blauwalg;
- Botulisme;
- Ziekte van Weil.

Voorkom blootstelling aan biologische agentia door hygiënisch te werken en de in het voorschrift beschreven persoonlijke beschermingsmiddelen te gebruiken.

De gevolgen van blootstelling aan deze biologische agentia kunnen sterk variëren. In document WI 003 Biologische agentia, infectierisico's en vaccinaties

7.6.1 Bacteriologisch onderzoek

Bij bacteriologisch onderzoek dienen enkele punten betreffende veiligheid in acht te worden genomen:

- Bij de kweek van de bacteriën kunnen ook pathogene organismen tot ontwikkeling komen die schadelijk kunnen zijn. Men dient hier uiterst bedacht op te zijn
- Werk hygiënisch en steriel; voor het begin en na afloop van de werkzaamheden de werktafel en evt. omgeving desinfecteren met ethanol 70%.
- Persoonlijke hygiëne; gebruik een aparte labjas, uitsluitend voor microbiologie, handen veelvuldig met water en desinfecterende zeep wassen en eventueel naspoelen met ethanol 70%.
- Er wordt gewerkt met een vlam en ethanol, dus extra aandacht is vereist betreffende preventie brandgevaar en verbrandingen.

7.6.2 Legionella

Legionellabacteriën leven in kleine aantallen in de bodem en in (drink)water. De bacterie vormt een probleem als deze kan uitgroeien tot grote aantallen. Dit is vooral het geval in water met een temperatuur tussen 20 en 50°C, in water dat stilstaat (bijvoorbeeld in leidingen die weinig gebruikt worden) en als er een slijm laag (biofilm) en voedingsstoffen zoals ijzer in een watersysteem aanwezig zijn. Biofilm hecht beter aan kunststof dan aan metaal, het gevaar voor Legionella is dus bij kunststof groter dan bij metaal. Voorbeelden daarvan zijn slangen (met name de lichtdoorlatende), vaten en waterbaden.

Besmetting met Legionella

Besmetting vindt plaats via het inademen van de bacterie in zeer kleine druppeltjes water (aërosolen) die door verneveling van water in de lucht kunnen komen. De wet- en regelgeving en te nemen preventieve maatregelen ter voorkoming van legionella-besmetting staan beschreven in document WI 010 Legionellaprotocol

7.7 Radioactieve bronnen

In Nederland vallen alle handelingen met ioniserende straling onder het stelsel van de kernenergiewet [14.12]. Naast de wet zelf bestaan er een aantal algemene maatregelen van bestuur (besluiten) en ministeriële regelingen. Voor het bezitten van en werken met een Electron Capture Detector (ECD) gelden een aantal speciale veiligheidseisen, aangezien deze een radioactief ⁶³Ni-folie bevat. Voordat met een bron van ioniserende straling mag worden gewerkt moeten door een stralingsdeskundige de risico's daarvan in kaart zijn gebracht, de maatregelen zijn beschreven en toestemming zijn gegeven (artikel 10a van het Besluit stralingsbescherming [14.15]).

Met de stralingsrisicoanalyse (RI&E) wordt de reguliere en potentiële blootstelling van medewerkers aan straling bepaald. Daarnaast wordt de dosis aan de terreingrens vastgesteld. Aan AQUON is een vergunning verleend voor het werken met radioactieve bronnen.

Conform het Besluit Stralingsbescherming 01-01-2015 [14.15] zorgt AQUON ervoor dat:

- een handeling wordt uitgevoerd door of onder toezicht van een toezichthoudend deskundige;
- de werkzame toezichthoudend deskundige adequate bij- en nascholing op het gebied van stralingsbescherming geniet;
- de toedeling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden met betrekking tot de bescherming tegen ioniserende straling schriftelijk vastgelegd worden.

In de uitvoeringsregeling stralingsbescherming EZ [14.16] staat vermeld dat sinds 1 januari 2015 werkzaamheden met de radioactieve bron moeten geschieden onder supervisie van een algemeen coördinerend deskundige stralingsdeskundige, die bij RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) geregistreerd is. AQUON huurt hiertoe een extern deskundige in (dit is contractueel vastgelegd).

Voor werkinstructie veilig werken met radioactieve bronnen: zie WI 011 Veilig werken met radioactieve bronnen

7.8 Struikelen, uitglijden en vallen

Meer dan in de kantoren of in de laboratoria lopende de medewerkers van AQUON in het veld meer risico op struikelen, uitglijden en vallen, zie tabel 3.

Tabel 3: Overzicht van risico's en gevaren die kunnen voorkomen op bepaalde locaties.

Risico	Type gevaar	Locatie
Struikelen	Lage obstakels of oneffenheden in de looproute zoals stronken, begroeiing, stenen boomwortels, greppels, gaten, prikkeldraad	In het veld, slootkant, talud, onder water
	Door losse of verzakte tegels	Installaties
	Over lage obstakels in het loopvlak zoals bouten en moeren	RWZI, gemalen, stuwen
Uitglijden	Op een schuin talud	Langs de watergang of terrein van RWZI
	Door bevriezing, op ijs	In het veld
	Door polymeer	RWZI
	Op houten steigers, vlonders	RWZI, gemalen, stuwen
Vallen	In of van een installatie	Installaties

Bij het afdalen naar de waterkant om te gaan bemonsteren bestaan risico's die verkleind kunnen worden door:

- De van toepassing zijnde PBM's te gebruiken;
- De situatie in te schatten, kijk waar het beste gelopen kan worden;
- Gevaarlijke situaties in het werkoverleg te melden;
- Bewust de ondergrond te betreden:
 - Stap rustig over een hek;
 - Kijk vooruit;
 - Voorzichtig lopen.
- Te klimmen of dalen op de juiste manier:
 - Maak kleine stappen;
 - Zet bij het afdalen de hakken stevig in het talud;
 - Bij een stijl talud: zet de voet stevig dwars, om daarmee naar beneden glijden te voorkomen;
 - Bij vlak hellend talud: zet de voet recht naar voren zodat men optimaal gebruik maakt van de anti-slip zool.

7.9 Veiligheid

Veiligheid in het laboratorium, in het veld en op een RWZI is een wezenlijk onderdeel van de werkzaamheden. Veilig werken wordt bevorderd door het goed voorbereiden van de werkzaamheden, het gebruik van beschermingsmiddelen en het opvolgen van veiligheidsinstructies/-voorschriften.

Voordat begonnen wordt met de werkzaamheden dienen maatregelen te worden genomen om de risico's te verkleinen of te elimineren. Vervolgens moet er, als dat is voorgeschreven in het voorschrift, gebruik worden gemaakt van algemene en persoonlijke beschermingsmiddelen.

Er wordt vanuit gegaan dat degene die de werkzaamheden gaat verrichten hiervoor is opgeleid en bekend is met het werk en de analysevoorschriften, c.q. instructies die opgevolgd dienen te worden. Bovendien dient een medewerker onveilige werkzaamheden te vermijden.

7.9.1 Voorzieningen

Om veilig te werken zijn er in de laboratoria verschillende voorzieningen aanwezig, te weten:

- Puntafzuiging;
- Zuurkasten (zie: WI 009 Veilig werken in een zuurkast)
- Centraal luchtbehandeling systeem;
- Wateronderbreekinstallatie.

7.9.2 Bedrijfskleding

AQUON biedt haar medewerkers bedrijfskleding aan. Deze kleding wordt gedragen in de laboratoria en in het veld. Het gebruik en de voorwaarden zijn te vinden op het personeelsplein van Sharepoint onder arbeidsvoorwaarden en regelingen: Regeling 'Werkkleding en beschermingsmiddelen'.

7.9.3 Persoonlijke beschermingsmiddelen

Bij het uitvoeren van werkzaamheden kunnen risico's optreden voor de veiligheid of gezondheid van de medewerker. Om risico's te beheersen en de kans op letsel of gezondheidsschade te beperken, is de inzet van persoonlijke bescherming middelen (PBM) niet altijd te vermijden.

PBM bieden bescherming tegen de volgende invloeden:

Mechanische;
Thermische;
Chemische;
Biologische;
Akoestische.

Iedere medewerker is in het bezit van een laboratoriumjas, een veiligheids- bril en schoenen voor persoonlijk gebruik. Alle overige beschermingsmiddelen, zoals handschoenen, zijn voorradig op het laboratorium. Een overzicht van de persoonlijke beschermingsmiddelen die AQUON ter beschikking stelt is gegeven in document WI 002 Gebruik persoonlijke beschermingsmiddelen

7.9.4 Persoonlijke beschermingsmiddelen voor monsternemers

De aard van de werkzaamheden van monsternemers is sterk afwijkend van die van de analisten van het laboratorium. De werkzaamheden dienen op zeer uiteenlopende plaatsen te worden uitgevoerd. Er valt onderscheid te maken in vijf soorten monsternemingen:

Afvalwater
Oppervlaktewater
Grondwater
Waterbodem
Slibmonsters

De verschillende monsternemingen brengen verschillende veiligheidsrisico's met zich mee. Om gevaarlijke situaties zoveel mogelijk te voorkomen is het van belang vooraf het risico van werkzaamheden op bepaalde plaatsen en onder bepaalde omstandigheden zo goed mogelijk in te schatten. Indien een bepaald veiligheidsrisico door de monsternemer als onaanvaardbaar wordt beschouwd, kan in overleg met de opdrachtgever worden besloten de monsterneming op een andere plaats uit te voeren (oppervlaktewater en waterbodem) of kunnen maatregelen worden genomen om de bemonsterplaats veiliger te maken (bv. afvalwater of grondwater).

Iedere monsternemer is in het bezit van een veiligheidshelm, werkschoenen met een stalen neus en handschoenen. Om eventueel toch optredende problemen het hoofd te kunnen bieden is de monsterwagen van elke monsternemer uitgerust met een groot aantal veiligheidsmiddelen te weten:

Om goed zichtbaar en veilig te kunnen werken (bv. langs de weg):
-Zwaailicht;;
-Veiligheidshesje.
Bij autopech:
-Gevarendriehoek;
-Zwaailicht;
-Brandblusser;
-Veiligheidshamer.
Bij ongevallen:
-Verbandtrommel met inhoud.
Bij veel lawaai:
-Gehoorbescherming.

7.10 Veilig werken op het laboratorium

7.10.1 Algemeen

Neem bij werkzaamheden op het lab altijd kennis van de veiligheidsaanwijzingen die in het voorschrift zijn beschreven.

Volg de aanwijzingen in het document WI 007 Instructie veilig (alleen) werken in het laboratorium
Pas daarnaast altijd de algemene lab- en hygiëne regels toe (zie WI 001 Algemene laboratorium en hygiëne regels)

- Zorg altijd voor een schone en opgeruimde werkplek;
- Stel je op de hoogte van de plaats en het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) en voorzieningen;

- Meld onvolkomenheden aan apparatuur e.d. altijd aan je leidinggevende;
- Houdt een opstelling of verpakking met chemicaliën zoveel mogelijk gesloten
- Meld (bijna) ongevallen middels F019 (X) Bijna Ongevallen Formulier (X);
- Trek bij morsen van chemicaliën verontreinigde kleding zo spoedig mogelijk uit;
- Betreedt geen ruimten waarvoor speciale regels gelden;
- Bij vervoeren van chemicaliën, oplosmiddelen en zuren middels de lift, is het niet toegestaan om gelijktijdig personen te vervoeren. Stuur in dit geval de lift naar de gewenste etage en neem zelf de trap.

7.10.2 Spuitflessen coderen

Er worden twee typen spuitflessen gebruikt:

- Azlon voorbedrukte fles (de tekst geeft aan welke vloeistof gebruikt wordt);
- Onbedrukte spuitfles: deze wordt voorzien van een gekleurde band met eenduidige codering: de te gebruiken kleurcoderingen zijn als volgt:

rood	aceton	Azlon voorbedrukte fles
oranje	ethanol	Azlon voorbedrukte fles
groen	methanol	Azlon voorbedrukt fles
grijs	demi water	
zwart	milliQ water	
geel	milliQ water + HNO ₃	
bruin	PE 40/60	
wit	PFZ	
blauw	leidingwater	
geen	zeep	

7.10.3 Verwarmen

Wanneer er op het laboratorium moet worden verwarmd, dient de medewerker goed op de hoogte te zijn van de mogelijke gevaren (brandbaarheid stoffen e.d.). De verwarmingswijze moet daaraan worden aangepast. Hieronder volgen enkele verwarmingswijzen en hun beperkingen (tabel 4):

Tabel 4: Verwarmingswijzen

< 100 °C	waterbad; verhitten middels elektrische kookplaat of open vlam, afhankelijk van de brandbaarheid van de reagentia. Let op dat ook stoffen die worden gebruikt door andere medewerkers een mogelijke gevarenbron zouden kunnen zijn
≥ 100 °C	Geen open vlam gebruiken: middels verwarmingsmantels of kookplaatjes.
Open vlam Bunsenbrander	Bij gebruik van een brander met persluchttoevoer of zuurstof kan een temperatuur worden bereikt tot circa 1000 °C in het hete gedeelte van de vlam. Bij een directe verhitting in de open vlam van een bunsenbrander mag geen zacht glas worden gebruikt. In dat geval moet gebruik worden gemaakt van hoger smeltende glassoorten als Pyrex, Rasotherm etc.

7.10.4 Vacuüm of verhoogde druk

Bij het werken met apparaten en/of glaswerk onder vacuüm of verhoogde druk, moet er altijd rekening worden gehouden met het gevaar van implosies of explosies. Als gevolg daarvan kunnen (glas)scherven rondvliegen. De kans op een implosie wordt verkleind als:

- er geen glaswerk met vlakke bodem wordt gebruikt;
- gecoat glaswerk wordt gebruikt;
- glaswerk zonder scheuren en breuken wordt gebruikt: dat is niet altijd zichtbaar, controleer daarop. (Gescheurd glaswerk geeft bij tikken op de laboratoriumtafel een dof geluid.)
- glaswerk waarin onderdruk heerst nooit plaatselijk verwarmd wordt.

Neem maatregelen om te voorkomen dat bij een implosie de scherven schade kunnen veroorzaken, door middel van:

- Plaatsen van veiligheidsschermen (plexiglas);
- Het gebruik van metalen kooien bv. bij exsiccator;
- Bescherming d.m.v. metaalgaas bv. Afzuigerlenmeyers;
- Door het apparaat in doeken te wikkelen of te beplakken met kunststoffolies;
- Het opheffen van onderdruk moet voorzichtig geschieden.

7.10.5 Gascilinders of reduceerventielen

De volgende voorzorgsmaatregelen dienen te worden getroffen of opgevolgd:

- Gascilinders bij apparatuur moeten vaststaan met een ketting en mogen de doorgang niet belemmeren en niet op een warme plaats staan;
- Om te kunnen werken met het gas moet eerst de druk verlaagd worden. Dit gebeurt met een zogenaamd reduceerventiel. Elke cilinder heeft een eigen reduceerventiel en -aansluiting:
- alle brandbare gassen zijn voorzien van *linksdraaiende schroefdraad*;
- niet brandbare gassen zijn voorzien van een *rechtsdraaiende schroefdraad*;
- forceer een kraan of ventiel nooit, lekkage of erger kan het gevolg zijn;
- na aansluiten van het reduceerventiel moet eerst gecontroleerd worden op lekkage.

7.11 Veilig werken in het veld

Om veilig te werken in het veld, langs de weg of op het water dienen de werkinstructies te worden gevolgd (zie document WI 008 Instructie veilig (alleen) werken in het veld). Daarnaast dienen de volgende regels in acht genomen te worden:

- Draag veiligheidsschoenen of -laarzen;
- Start nooit apparatuur die niet onder de verantwoordelijkheid van AQUON valt;
- Betreed nooit alleen een kelder;
- Voer bemonsteringen van de waterbodem altijd met minimaal 2 personen uit;
- Bij bemonsteringen, waarbij gevaren wordt, zie werkinstructie WI 008 Instructie veilig (alleen) werken in het veld

8 Calamiteiten en BHV

Het calamiteitenplan van AQUON beschrijft de bedrijfshulpverlening, informatie omtrent eerste hulpmiddelen bij een calamiteit en ongevallen en zijn de bedrijfsnoodplannen van de AQUON locaties weergegeven. Raadpleeg periodiek dit document. De belangrijkste regel in geval van een calamiteit is dat te alle tijden een BHV-er gewaarschuwd dient te worden.

8.1 Registratie (bijna)ongevallen

Als er een ongeval heeft plaats gevonden waarbij persoonlijke schade is ontstaan of schade aan het milieu is het van belang dit te melden. Om ongevallen en de risico's op een ongeval op milieu- en Arbo gebied in kaart te brengen, daarvan te leren en maatregelen te treffen, is het belangrijk dat ongevallen en bijna- ongevallen op formulier F019 (X) Bijna Ongevallen Formulier (X) geregistreerd worden.

8.2 Meldingsplichtig arbeidsongeval

De werkgever is verplicht om ernstige arbeidsongevallen te melden bij Inspectie SZW, te weten:

- een arbeidsongeval, die tot de dood leidt DIRECT telefonisch melden: tel. **0800-5151**;
- een arbeidsongeval, die heeft geleid tot blijvend letsel of een ziekenhuisopname direct digitaal melden via het volledig ingevulde meldingsformulier op www.inspectieszw.nl (of telefonisch 0800-5151);
- als later blijkt dat er alsnog sprake is van een ziekenhuisopname of van blijvend letsel dat in verband kan worden gebracht met het arbeidsongeval.

De meldingsplicht geldt niet alleen voor medewerkers van AQUON, maar ook voor personen die onder het gezag van de werkgever werkzaam zijn, zoals uitzendkrachten. Zie voor verdere informatie WI 012 Melding en registratie van bedrijfsongevallen en beroepsziekten

9 Beheer onderhoud en inspectie

Er is jaarlijkse controle van veiligheidsmiddelen, zoals brandblussers, branddekens, slangenhaspels, EHBO-trommels en de AED. Zowel op de diverse AQUON-locaties als van de monsternemingsauto's. De oogwasflessen op het laboratorium en in de monsternemingsauto's worden op tijd vervangen.

10 Voorlichting en onderricht

Nieuwe medewerkers krijgen als onderdeel van het inwerktraject een introductie op het gebied van ARBO en veiligheid, inclusief een veiligheidsronde bij de vestiging waar ze werkzaam zijn. Gezond en veilig werken is onderdeel van de agenda van het werkoverleg. Een overzicht van de werkinstructies is gegeven in hoofdstuk 11.

11 Werkinstructies

De volgende werkinstructies zijn beschikbaar: zie tabel 5.

Tabel 5: Overzicht werkinstructies AQUON

Werkinstructie: code + titel
WI 001 Algemene laboratorium en hygiëne regels
WI 002 Gebruik persoonlijke beschermingsmiddelen
WI 003 Biologische agentia, infectierisico's en vaccinaties
WI 004 Instructie veilig werken tijdens zwangerschap en lactatie
WI 005 Instructie veilig werken jeugdige werknemers
WI 006 Gezonde werkhouding
WI 007 Instructie veilig (alleen) werken in het laboratorium
WI 008 Instructie veilig (alleen) werken in het veld
WI 009 Veilig werken in een zuurkast
WI 010 Legionellaprotocol
WI 011 Veilig werken met radioactieve bronnen
WI 012 Melding en registratie van bedrijfsongevallen en beroepsziekten

12 Formulieren

12.1 F019 (X) Bijna Ongevallen Formulier (X)

13 Wijzigingen t.o.v. vorige versie

Paragraaf 7.10.2 'Spuutflessen coderen' is tussengevoegd en nummering paragrafen in hoofdstuk 7 is aangepast.

Literatuur is uitgebreid met twee Arbocatalogi sector Waterschappen.

Hoofdstuk 7.10.1: Toegevoegd is de tekst "Bij vervoeren van chemicaliën, oplosmiddelen en zuren middels de lift, is het niet toegestaan om gelijktijdig personen te vervoeren. Stuur in dit geval de lift naar de gewenste etage en neem zelf de trap."

14 Literatuur

14.1	Arbeidsomstandighedenwet, 1 juli 2017
14.2	Arbeidsomstandighedenbesluit, Min. van SZW, gewijzigd 1 juli 2017
14.3	AI-01 Arbo- en verzuimbeleid
14.4	AI-09 Biologische agentia
14.5	AI-12 Zwangerschap en arbeid
14.6	AI-18 Laboratoria
14.7	AI-30 Jongeren en arbeid
14.8	AI-31 Gezondheidsrisico's van gevaarlijke stoffen
14.9	Arbocatalogus sector Waterschappen, deel 1. Agressie en geweld
14.10	Arbocatalogus sector Waterschappen, deel 3. Struikelen, uitglijden en vallen
14.11	Arbocatalogus sector Waterschappen, deel 4. Knellen, pletten en snijden
14.12	Arbocatalogus sector Waterschappen, deel 5 Biologische agentia

14.13	PGS15, PGS-beheerorganisatie, 2011 (december 2012): www.publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl
14.14	Kernenergiewet van 21 februari 1963, houdende regelen met betrekking tot de vrijmaking van kernenergie en de aanwending van radioactieve stoffen en ioniserende stralen uitzendende toestellen
14.15	Besluit Stralingsbescherming, Min. van SZW, 16 juli 2001, herzien op 18-12-2012, 01-01-2014 en 01-01-2015.
14.16	Uitvoeringsregeling stralingsbescherming EZ, 18 oktober 2013
14.17	www.frv.nl
14.18	Arbocatalogus sector Waterschappen, deel 6 Psychosociale arbeidsbelasting
14.19	Arbocatalogus sector Waterschappen, deel 7 Alleen werken